

SIECI NIEELEKTRYCZNE	NORMA BRANŻOWA	BN-77
	Powłoki ochronne na kształtkach, armaturze i połączeniach gazociągów ułożonych w ziemi	8976-06
		Zmiasi BN-69/8976-06
		Grupa katalogowa IV 18

NB-9333

WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są powłoki wykonywane z masyk asfaltowo-gumowych lub pasty pasywującej, nakładane na kształtki, armaturę i połączenia gazociągów stalowych ułożonych w ziemi, w celu ochrony ich przed korozją.

1.2. Zakres stosowania normy. Postanowienia normy dotyczą wyłącznie powłok ochronnych wykonywanych jako uzupełnienie znajdujących się na rurach powłok bitumicznych wg BN-76/0648-76.

Normy nie należy stosować w przypadku izolowania gazociągu w całości na miejscu budowy, przy użyciu maszyn do pracy ciągłej.

Powłoki asfaltowo-gumowe z przekładkami (rodzaju ZOG1 i ZOG2) należy stosować do izolowania zewnętrznych, niepracujących i nieruchomych powierzchni kształtek, armatury i połączeń gazociągów, dobierając rodzaj powłoki pod względem liczby przekładek, odpowiednio do stykającej się z nią powłoki bitumicznej wg BN-76/0648-76.

Powłoki asfaltowo-gumowe rodzaju ZMG należy stosować do izolowania zewnętrznych, niepracujących i nieruchomych powierzchni kształtek, armatury i połączeń gazociągów, w miejscach trudno dostępnych, w których nie można wykonać powłok asfaltowo-gumowych z przekładkami.

Powłoki z pasty pasywującej (rodzaju PP) należy stosować do izolowania pracujących lub ruchomych powierzchni armatury i połączeń (wrzeciona armatury zaporowej, gwinty śrub i nakrętek, powierzchnie robocze kompensatorów dławikowych itp.).

1.3. Określenia

1.3.1. Kształtki – elementy gazociągu nie będące prostymi odcinkami rur, służące do zmiany kierunku trasy ga-

zociągu (łuki, kolana), rozdziatu strumienia gazu (trójniki, czwórniki itp.) lub zmiany średnicy gazociągu (zweźki).

1.3.2. Armatura – osprzęt wbudowany w gazociąg, służący do zamykania lub otwierania przepływu gazu (zasuwki, zawory, kurki), do odwadniania gazociągu (odwadniacze) lub do zmiany długości gazociągu w celu kompensacji odkształceń terenu albo ułatwienia montażu armatury mającej połączenia kołnierzowe (kompensatory deformacyjne i montażowe).

1.3.3. Połączenia – odcinki gazociągu, na których znajdują się spoiny obwodowe lub kołnierze skręcane śrubami, łączące ze sobą armaturę, kształtki i rury.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Rodzaje powłok

powłoka asfaltowo-gumowa z pojedynczą przekładką - ZOG-1,
powłoka asfaltowo-gumowa z podwójną przekładką - ZOG2,
powłoka asfaltowo-gumowa - ZMG,
powłoka z pasty pasywującej - PP.
Rury bez szwu zabezpieczone powłoką bitumiczną z potrójną przekładką z włókna szklanego (BN-76/0648-76 p.2.13) należy zabezpieczyć powłoką asfaltowo-gumową z potrójną przekładką.

2.2. Przykład oznaczenia

a) powłoki asfaltowo-gumowej z podwójną przekładką ZOG2:

POWŁOKA ZOG2 BN-77/8976-06

b) powłoki asfaltowo-gumowej ZMG:

POWŁOKA ZMG BN-77/8976-06

c) powłoki z pasty pasywującej:

POWŁOKA PP BN-77/8976-06

Zgłoszona przez Biuro Projektów Górnictwa Naftowego i Gazownictwa GAZOPROJEKT
Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Górnictwa Naftowego i Gazownictwa dnia 28 grudnia 1977 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 października 1978 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 8/1978 poz. 39)

3. WYMAGANIA

3.1. Materiały

3.1.1. Mastyka asfaltowo-gumowa

a) Skład wagowy mastyki asfaltowo-gumowej - wg tabl. 1.

Tablica 1

Określenie składnika	Wymagania dotyczące składnika wg	Udział wagowy składnika, %	
		mastyka stosowana przy temperaturach otoczenia powyżej 5°C	mastyka stosowana przy temperaturach otoczenia poniżej 5°C
Asfalt przemysłowy PS 85/25	PN-76/C-96178.02	-	98
Asfalt przemysłowy PS 105/15	PN-76/C-96178.02	93	-
Guma mielona	3.1.1.2	7	7
Olej maszynowy	PN-67/C-96070	-	5

b) Guma mielona ze starych opon samochodowych o właściwościach wg tabl. 2.

Tablica 2

Właściwości gumy	Wartość
Pozostałość na sicie z oczkami kwadratowymi o wymiarze nominalnym 1 mm wg PN-71/M-94008, %	0
Udział wagowy włókien z kordu, %, max	5
Udział wagowy zanieczyszczeń metalicznych, %, max	0,1
Udział wagowy innych zanieczyszczeń, %, max	22
Udział wagowy wody, %, max	1,5

3.1.2. Pasta pasywująca

a) Skład wagowy pasty pasywującej - wg tabl. 3.

Tablica 3

Określenie składnika	Wymagania dotyczące składnika wg	Udział wagowy składnika wg
Szlam pochromowy	3.1.2 b)	55
Kwas naftenowy	3.1.2 c)	5
Parafina N	PN-74/C-96115	10
Olej maszynowy	PN-67/C-96071	30

b) Szlam pochromowy - produkt odpadowy otrzymywany przy produkcji dwuchromianu sodowego z rudy chromowej o składzie wagowym w stanie suchym wg tabl. 4.

Tablica 4

Określenie składnika	Udział wagowy składnika, %
Chromian wapniowy (CaCrO_4)	1 ÷ 3
Chromian sodowy ($\text{Na}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$)	1 ÷ 3
Chromian wapniowy i chromian sodowy łącznie	4 ÷ 6
Składniki obojętne	94 ÷ 96

c) Kwas naftenowy - produkt rafinacji ropy naftowej o liczbie kwasowej 180 mg KOH/1g.

3.1.3. Welon z włókien szklanych - wg BN-69/6755-06.

3.1.4. Mleko wapienne - zawiesina wapna gaszonego w wodzie o gęstości według uznania wytwórcy.

3.1.5. Polichlorek winylu - rury wg PN-74/C-89204 lub folie wg BN-74/6353-04 z twardego polichlorku winylu według uznania wytwórcy.

3.2. Wykonanie

3.2.1. Przygotowanie powierzchni izolowanej. Przed nałożeniem powłoki ochronnej powierzchnia izolowana powinna być oczyszczona z rdzy, luźno przylegającej zgorzeliiny, luźno przylegających starych powłok ochronnych i tłuszczu oraz powinna być sucha.

Zaleca się stosowanie mechanicznego oczyszczania powierzchni za pomocą szczotek stalowych, śrutowania lub tp. do co najmniej 3 stopnia czystości wg PN-70/H-97051.

Powierzchnie izolowane powłokami asfaltowo-gumowymi należy zagruntować przez nałożenie powłoki rodzaju ZM wg BN-76/0648-76.

3.2.2. Przygotowanie mastyki asfaltowo-gumowej. Mastykę asfaltowo-gumową sporządza się ze składników wg 3.1.1. Do stopionego asfaltu z dodatkiem oleju lub bez, ogrzanego do temperatury 453 K (180°C) należy dodawać stopniowo, stale mieszając, gumę mieloną podgrzaną do temperatury 333 K (60°C). Przez 1 h po zakończeniu dodawania gumy mielonej należy roztopioną mastykę intensywnie mieszać, utrzymując stale temperaturę 453 K (180°C). Gotowa mastyka powinna być jednorodna, bez piany i zanieczyszczeń.

3.2.3. Przygotowanie pasty pasywującej. Pastę pasywującą sporządza się ze składników wg 3.1.2. Parafinę podgrzaną do temperatury 373 K (100°C), wysuszony i zmielony szlam chromowy oraz olej i kwas naftenowy, należy wymieszać na jednolitą masę, a następnie ochłodzić do tem-

peratury otoczenia, stale mieszając w celu zapobieżenia opadaniu szlamu.

3.2.4. Wykonanie powłoki asfaltowo-gumowej bez przekładek ZMG. Stopioną i podgrzaną do temperatury 433 ± 453 K (160 ± 180 °C) mastykę należy nakładać warstwami na powierzchnię izolowaną, przygotowaną zgodnie z 3.2.1. Poszczególne warstwy powłoki należy nakładać po całkowitym ostygnięciu podłoża.

3.2.5. Wykonanie powłok asfaltowo-gumowych z przekładkami ZOG1, ZOG2. Na powierzchnię izolowaną przygotowaną zgodnie z 3.2.1 należy nałożyć warstwę mastyki stopionej i podgrzanej do temperatury 433 ± 453 K (160 ± 180 °C). Następnie do gorącej powierzchni należy przykleić welon z włókien szklanych wg 3.1.3 oraz powtórnie nałożyć warstwę stopionej mastyki, dbając o to, aby welon z włókien szklanych w całej grubości został dokładnie przesycony mastyką. Uzyskując w ten sposób powłokę asfaltowo-gumową z pojedynczą przekładką (ZOG1).

W celu uzyskania powłok asfaltowo-gumowych z podwójną przekładką (ZOG2) należy podane czynności wykonać dwukrotnie, po każdym ostygnięciu podłoża.

Welon z włókna szklanego, nasycony mastyką, należy przyklejać do podłoża w ten sposób, aby powierzchnia izolowana była pokryta nim całkowicie i równomiernie, a stykające się odcinki welonu łączyły się za pomocą zakładki o szerokości co najmniej 10 mm. Warstwy welonu w powłokach z podwójną przekładką (ZOG2) należy tak układać, aby zakładki sąsiednich warstw wzajemnie się krzyżowały.

3.2.6. Wykonanie powłoki z pasty pasywującej. Na powierzchnię izolowaną, przygotowaną zgodnie z 3.2.1 należy nałożyć równomiernie ściśniętą i dobrze przylegającą warstwę pasty pasywującej o żądanej grubości. Po nałożeniu powłokę należy zabezpieczyć przed uszkodzeniami za pomocą osłony wykonanej z polichloro winyłu wg 5.1.5. Konstrukcja osłony powinna umożliwiać wielokrotne jej zdejmowanie i zakładanie w celu zapewnienia dostępu do powierzchni izolowanej oraz uzupełnienia pasty pasywującej. Pastę pasywującą należy nakładać przy temperaturze otoczenia nie mniejszej niż 278 K (5 °C).

3.2.7. Łączenie powłok asfaltowo-gumowych z powłokami bitumicznymi wg BN-76/0648-76 należy wykonywać po uprzednim ścięciu powłoki bitumicznej w ten sposób, aby uzyskać powierzchnię skośną o nachyleniu $1 \div 3$ ° w stosunku do podłoża.¹⁾

Podczas łączenia powłoki asfaltowo-gumowej z powłoką bitumiczną powierzchnia styku powłoki bitumicznej powinna być podgrzana do temperatury topnienia asfaltu.

Łączenie powłok z pasty pasywującej z powłokami asfal-

¹⁾ Przykłady wykonania powłok podano w Informacjach dodatkowych.

towo-gumowymi lub bitumicznymi wg BN-76/0648-76, należy wykonać w ten sposób, aby powłoka z pasty pasywującej zachodziła na powłokę asfaltową na głębokość co najmniej 40 mm.

3.3. Malowanie mlekiem wapiennym. Powłoki asfaltowo-gumowe należy bezpośrednio po wykonaniu malować po stronie nasłonecznionej mlekiem wapiennym wg 3.1.4.

3.4. Wymagania użytkowe

3.4.1. Przyczepność powłoki asfaltowo-gumowej do powierzchni izolowanej powinna być uzgodniona pomiędzy wykonawcą i zamawiającym. Przyczepność powłok z pasty pasywującej powinna być taka, aby pasta nie odpadła pod własnym ciężarem od powierzchni izolowanej.

3.4.2. Najmniejsza grubość powłok - wg tabl. 5.

Tablica 5

Rodzaj powłoki	Najmniejsza grubość powłoki, mm
ZMG	2,3
ZOG1	2,3
ZOG2	4,6
PP	15,0

3.4.3. Szczelność. Powłoki asfaltowo-gumowe i powłoki z pasty pasywującej powinny być szczelnie związane (sklejone) z powierzchnią izolowaną oraz z przyległymi powłokami ochronnymi. Niedopuszczalne jest pozostawienie, pomiędzy podłożem oraz poszczególnymi warstwami powłoki, pęcherzy lub rozwarstwień.

3.4.4. Odporność na przebicie prądem elektrycznym - wg tabl. 6.

Tablica 6

Rodzaj powłoki	Odporność na przebicie prądem o napięciu, V
ZMG	7000 ÷ 8000
ZOG1	
ZOG2	13000 ÷ 14000
PP	nie określa się

3.4.5. Powierzchnia powłok asfaltowo-gumowych powinna być gładka, bez nacieków i wgłębień oraz bez uszkodzeń mechanicznych.

4. BADANIA

4.1. Rodzaje badań

- sprawdzenie materiałów (3.1),
- sprawdzenie wykonania (3.2),
- sprawdzenie malowania mlekiem wapiennym (3.3),

- d) sprawdzenie przyczepności (3.4.1),
- e) sprawdzenie grubości (3.4.2),
- f) sprawdzenie szczelności (3.4.3),
- g) wprowadzenie odporności na przebicie prądem elektrycznym (3.4.4),
- h) sprawdzenie powierzchni (3.4.5).

4.2. Miejsce i czas przeprowadzania badań. Sprawdzenie materiałów przeprowadza się u wytwórcy mastyki asfaltowo-gumowej lub pasty pasywującej. Pozostałe rodzaje badań przeprowadza się na miejscu wykonywania powłoki ochronnej, podczas odbioru powłoki. Badania, których przeprowadzenie jest niemożliwe przy odbiorze, należy przeprowadzać podczas wykonywania powłoki ochronnej.

4.3. Opis badań

4.3.1. Sprawdzenie materiałów polega na stwierdzeniu zgodności z 3.1 na podstawie atestów materiałowych przedstawionych przez wytwórcę.

4.3.2. Sprawdzenie wykonania należy przeprowadzać przez oględziny, pomiar temperatur z dokładnością do 1 K (1°C), ważenie składników mastyki asfaltowo-gumowej i pasty pasywującej oraz porównanie wyników z wymaganiami podanymi w 3.2.

4.3.3. Sprawdzenie malowania mlekiem wapiennym należy wykonywać przez oględziny i porównanie z wymaganiami podanymi w 3.3.

4.3.4. Sprawdzenie przyczepności należy przeprowadzać metodami magnetoelektrycznymi porównując wyniki z wymaganiami podanymi w 3.4.2. Dopuszcza się stosowanie grubościomierzy z iglicą stalową o grubości 2 ÷ 3 mm, zapewniającego pomiar z dokładnością do 0,1 mm, pod warunkiem, że miejsca przebicia powłoki zostaną po wykonaniu

pomiaru zaklepane. Pomiary grubości należy wykonywać co najmniej w trzech punktach powierzchni izolowanej.

4.3.6. Sprawdzenie szczelności należy wykonywać przez oględziny oraz przez wywieranie nacisku na powierzchnię powłoki asfaltowo-gumowej w celu stwierdzenia, czy nie ugina się i porównanie wyników z wymaganiami podanymi w 3.4.3. Sprawdzenie szczelności przeprowadza się po całkowitym wyschnięciu powłok.

4.3.7. Sprawdzenie odporności na przebicie prądem elektrycznym. Odporność powłok na przebicie prądem elektrycznym sprawdza się za pomocą induktora.²⁾ Każda nieszczelność powłoki objawia się iskrzeniem i trzaskiem od wyładowań elektrycznych zachodzących pomiędzy indukto-rem a izolowanym elementem gazociągu. Wyniki należy porównać z wymaganiami podanymi w 3.4.4.

4.3.8. Sprawdzenie powierzchni powłok asfaltowo-gumowych należy wykonywać przez oględziny i porównanie z wymaganiami podanymi w 3.4.5.

4.4. Ocena wyników badań. Powłokę ochronną należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli wszystkie badania wg 4.1 dały wynik dodatni.

W przypadku gdy chociażby jedno z badań wg 4.1 dało wynik ujemny, powłokę ochronną należy uznać za niezgodną z wymaganiami normy, bez przeprowadzania dalszych badań.

4.5. Zaświadczenie wytwórcy o wynikach badań. Przedsiębiorstwo wykonujące powłokę ochronną powinno na żądanie odbiorcy wydać zaświadczenie zawierające krótki opis zbadanej powłoki ochronnej oraz wyniki liczbowe badań.

²⁾Przykładowy schemat induktora podano w Informacjach dodatkowych.

KONIEC

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę - Biuro Projektów Górnictwa Naftowego i Gazownictwa GAZOPROJEKT, Wrocław.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-69/8976-06

- a) zmniejszono ilość rodzajów powłok z przekładką,
- b) zaktualizowano wielkości napięć prądowych przy badaniu szczelności powłok ochronnych,
- c) uaktualniono normę odniesienia zgodności z normą BN-76/0648-76,
- d) w informacjach dodatkowych podano przykładowy schemat induktora.

3. Normy związane

- PN-74/C-89204 Rury ciśnieniowe z nieplastifikowanego polichlorku winylu. Wymagania i badania
- PN-67/C-06070 Przetwory naftowe. Oleje przemysłowe lekkie
- PN-67/C-96071 Przetwory naftowe. Oleje maszynowe niskokrzepnące
- PN-74/C-96115 Przetwory naftowe. Parafiny
- PN-76/C-96178.02 Przetwory naftowe. Asfalty przemysłowe izolacyjne PS
- PN-70/H-97051 Ochrona przed korozją. Przygotowanie po-

wierzchni stali, staliwa i żeliwa do malowania. Ogólne wytyczne

PN-71/M-94008 Sita i siatki z drutu. Wymiary oczek

BN-74/6353-04 Wyroby z twardego polichlorku winylu.

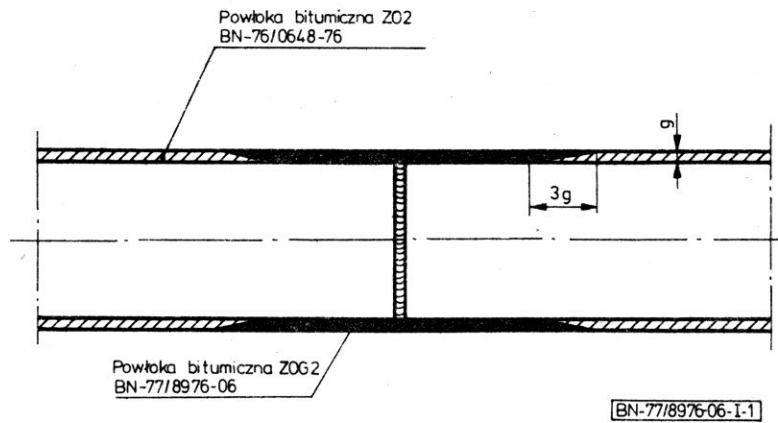
Folie

BN-69/6755-06 Welon z włókien szklanych

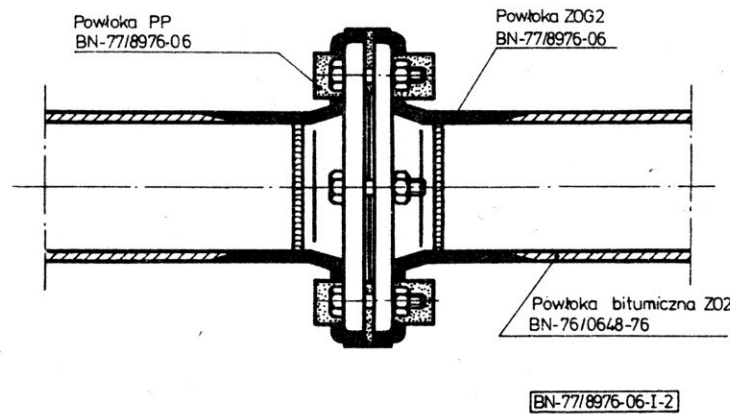
BN-76/0648-76 Bitumiczne powłoki na rurach stalowych układanych w ziemi

4. Autorzy projektu normy - inż. Edward Stankiewicz, mgr inż. German Kaseja, Edward Pietkiewicz - Biuro Projektów Górnictwa Naftowego i Gazownictwa GAZOPROJEKT - Wrocław.

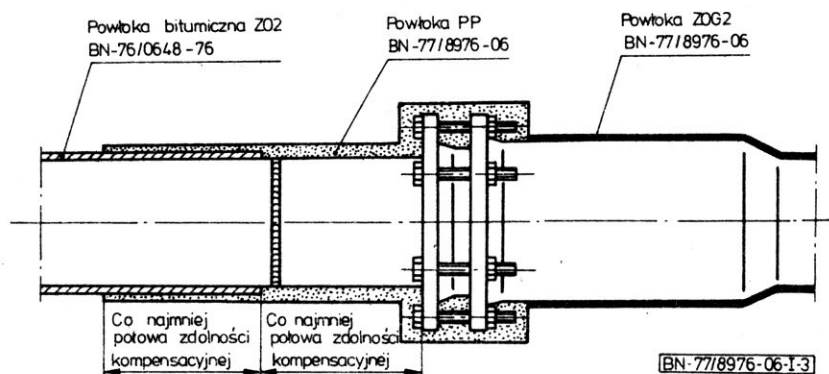
5. Przykłady wykonania powłok ochronnych i przykładowy schemat induktora - wg rys. I-1 ÷ I-4.

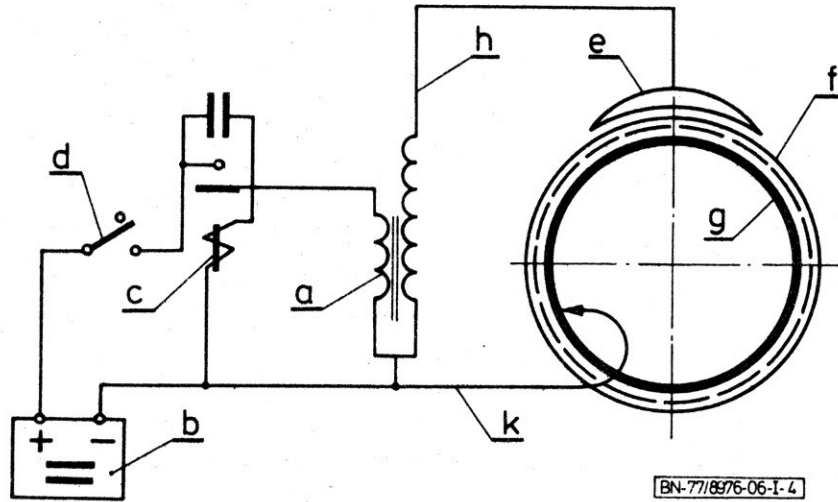
Rys. I-1. Przykład wykonania powłoki ochronnej połączenia spawanego

Rys. I-2. Przykład wykonania powłoki ochronnej połączenia kołnierzewego

Rys. I-3. Przykład wykonania powłok ochronnych kompensatora deformacyjnego

Rys. I-4. Schemat induktora

a - cewka indukcyjna, b - źródło prądu stałego, c - przerywacz, d - wyłącznik, e - szczotki miedziane f - powłoka asfaltowa, g - rura, h - przewód połączenia szczotki e z induktorem, k - przewód bieguna uziemiającego.